



# אוצר הנפש

עלון שבועי בענייני תורת הנפש ותיקון המדות משיעורי הרב יצחק גינזבורג שליט"א

** *		
18:30	17:16	י-ם
18:32	17:32	ת"א
18:31	17:23	חיפה
18:32	17:34	ב"ש

## אוצר הפרשה

### חק - גבול מתוך יראה

"וְאִם נִפְשׁ כִּי תִחַטָּא וְעִשְׂתָּהּ אַחַת מִכָּל מִצְוֹת ה' אֲשֶׁר לֹא תִעֲשִׂינָהּ וְלֹא יָדַע וְאִשָּׁם וְנִשְׂאָ עוֹנוֹ. וְהִבִּיא אֵיל תָּמִים מִן הַצֹּאן בְּעֶרְכָּךָ לְאִשָּׁם אֶל הַכֹּהֵן וְכַפֵּר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל שִׁגְגָתוֹ אֲשֶׁר שָׁגָג וְהוּא לֹא יָדַע וְנִסְלַח לוֹ. אֲשָׁם הוּא אִשָּׁם אֲשָׁם לֵה". מי שיוודע שחטא בשוגג מביא קרבן חטאת, אבל מי שלא יודע האם בכלל חטא - מביא קרבן אָשָׁם הנקרא "אשם תלוי" (ואם לאחר זמן נודע לו שחטא, מביא חטאת).

לפי ההלכה, אדם חייב אשם תלוי רק בשקיים יסוד סביר להסתפק שמא נעשתה עבירה. אכן, לדעת רבי אליעזר במשנה אדם יכול להקריב אשם תלוי בכל יום, שמא הזדמן לידו חטא בלי ידיעה כלל, וזה נקרא "אשם חסידים" (כריתות ו, ג!) כלומר, מידת חסידות היא שאדם חושש תמיד שמא חטא.

האם רגש אשם תמידי הוא בריא? תלוי, אשם תלוי... רגש אשם הוא טוב כאשר הוא נובע ממקום נכון והאדם יודע מה לעשות אתו. בכל נקודה לא-טובה שלנו אנו נוטים להאשים את כולם (אנשים או נסיבות) מלבד את עצמנו. ראשית תיקון הנפש הוא פשוט לקחת על עצמנו את האשמה, ולומר זאת ביושר לפני ה' (ולא בתור תסכול עצמי שאני לא מוצלח כמו שחשבתי...). וכיון שאנחנו באמת לא מושלמים, תמיד נכון לומר "אשמנו" - כמו שבאמת אומרים בכל יום "אשמנו בגדנו", רגש אשם חיובי.

(לפי אוצר הנפש ח"א עמ' קכח)

### מחיית ה'עמלק הקטן' שבפנים

מִרְן רַבִּי מִנְחֵם מֵעֲנַדֵּל מוֹוֹאֲרָקִי הִיָּה יוֹשֵׁב עִם ה'חֲבֵרִיא' שְׁלוּ בַעֲרַב יוֹם כְּפוֹר (בדומה למנהג חב"ד להגיע 'מתנדנדים' לסליחות, אחרי לקיחת משקה בהתוועדות, כך בווארקי ובאמשינוב נהגו להרבות בשתייה לפני "כל נדרי", בערב יום כיפור, בו יש מצוה להרבות באכילה ושתייה) והיו שותים גוזמאות 'מעד' [בירה, שיכר] (היותו איש חלש - היה שותה 'שוועאכערע משקאות', אולם אחיו מרן מהרי"ד מאמישנאו היה שותה 'שטארקערע משקאות'), והיה שם אחד (שלא מן ה'חבריא') שביקש כוס 'מעד', ואמר לו מרן רבי מנחם מענדל: "ווער וויל א גלעזל 'מעד' [מי רוצה כוס 'מעד'] - פן יש בכם שורש פורה ראש ולענה..."

אם אני רואה  
הר שכולו טוב,  
אבל יש שם  
אבן אחת של  
רע, אז 'אני  
עושה כפרות  
עם כל ההר'

ועל פי עובדא זו ביאר מרן ז"ל (רבי יצחק מאמשינוב) ענין קדימת פרשת זכור לפורים (וכנודע שיום כפורים הרי הוא כפורים, כמו פורים), היות שפורים הוא זמן שתיית יין, שזהו, כאמור, דבר נשגב, אך נדרשת הקדמה לכך לעקור כל שורש פורה ראש ולענה - קליפת עמלק.

"פן יש בכם ראש ולענה" נאמר בסוף התורה על יהודי שבסתר הוא לא בסדר, עובד עבודה זרה, בלבו על כל פנים, כי שכלפי חוץ מחליק את זה. בקבלה ובחסידות ה"שרש פורה ראש ולענה" נקרא "קליפת עמלק" - הקליפה הכי קשה שיש, עמלק בגימטריא ספק, כמו שאומר מורנו הבעל שם טוב - ולפני השתיה של כוסית משקה צריך לוודא היטב שאין עמלק קטן בפנים.

על עמלק כתוב "ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אובד", הוא הקליפה שכנגד הדעת (ראש ל-ז העממים שכנגד ז מדות הלב). בכלל רק מי שדעתו מתוקנת יכול לשתות. ידוע סיפורים רבים עם צדיקים - בפורים ובערב יום כיפור וכו' - שהיו פועלים את בטול השכרות ברגע כאחד, כאשר היו נראים כשכורים ובן רגע היו מכניסים בלבם יראת ה' טהורה וחוזרים לתכלית השפיות והפכחות.

יכולת כזו שייכת רק לבעל דעת רחבה (ובדורות האחרונים אפילו הרבי הגביל מאוד את כמויות השתייה - כנראה שאנו לא מספיק ברי דעת בשביל לשתות). רק מי שקיים את "ואחריתו עדי אובד" יכול לשתות יין כדבעי, רק אז יש לו "דעת זקנים" הנהנים כדבעי מן היין (עד ליין המשומר בענביו מששת ימי בראשית).

(משיעור י"ט סיון תשס"ז)

# אוצר האקטואליה

## עזות דקדושה כנגד עזות דקליפה

הפלשתים השוכנים בעזה מתאפיינים בעזות דקליפה – העזות הזו, שהיא בגדר "מלכותא בלא תגא", היא המכנה המשותף שלהם עם קליפת עמלק ומקור העמלקיות שניכרת במעשי הרשעה שלהם ודורשת מאתנו לקיים בהם "תמחה את זכר עמלק מתחת השמים לא תשכח" – מחיה-השמדה מוחלטת, ולא בירור. לכן, כדי להלחם בהם עלינו לאמץ לעצמנו עזות דקדושה – עזות שלמעלה מטעם ודעת, בתוקף של "ישראל עזין שבאומות", המתבטאת במלחמה המוחלטת ברע, "ארדפה איבי ואשמידם ולא אשוב עד כלותם".

(שבת חיי שרה תשפ"ד)

# אוצר התבונה

## "עד דלא ידע" מתוך ידיעת הכל

יש דרוש קצר לחג הפורים של המגיד ממעזריטש, התלמיד המובהק וממלא המקום של הבעל שם טוב והרבי של אדמו"ר הזקן.

בסיום התורה הזו הוא מביא מה שידוע ש-**מחשבה אותיות בשמחה – תיקון המחשבה הוא על ידי שמחה – שמחת פורים**. הוא לא כותב שהמחשבה היא השמחה, אלא שאת השמחה צריך לקבל מהמחשבה. את השמחה של אמא, השמחה של פורים, צריך לקבל מהמחשבה.

כתוב בזהר "מחשבה ויובלא תרין ריעין דלא מתפרשין לעלמין" – במאמר

**בשביל ה"עד דלא ידע" של פורים צריך לדעת הכל**

הזה מחשבה היא אבא.

לפעמים מחשבה בבינה,

לפעמים בחכמה – חשב-

מה, כמו כח-מה – ולפעמים

היא בכתר, מחשבה קדומה.

מחשבה היא דבר גלמי –

יכולה להיות בכתר, בחכמה או בבינה.

מה הקשר בין המחשבה לשמחה מלמד אותי

לגבי שמחת פורים? הוא כותב ווארט שהוא מאד

'למעשה', גם בשביל עכשיו ובמיוחד בשביל מחר,

כאשר יש מצוה לשתות הרבה "עד דלא ידע": הרב

המגיד כותב שאם השתיה-השמחה לכתחילה היא

בלי מחשבה – היא הוללות. אלה המלים שלו. שמחה

ללא מחשבה פנימית היא הוללות, היא קליפה.

הווארט הזה צריך עיון – הרי השמחה צריכה

להיות "עד דלא ידע", לא יודע כלום, אז איפה

המחשבה כאן?!

כדי להבין זאת צריך לחזור דור אחורה, לחזור

אל הבעל שם טוב. בתחלת כתר שם טוב – אפשר

לומר הווארט הראשון של מורנו הבעל שם טוב,

מיסודות תורתו – שמסביר מהי "תכלית הידיעה

שלא נדע". הוא נותן משל: יש אחד שלכתחילה

לא יודע, זה גארנישט-ווערט (לא שוה מאומה),

זו אי-ידיעה של גוי. אבל יהודי יודע הכל, הוא

עובר את כל החדרים של המלך, נכנס לפלטרין של

המלך, בודק ומתבונן בכל דבר, עד שהוא מגיע

לחדר בתוך חדר, החדר הפנימי בו יושב המלך –

לשם הוא כבר לא יכול להכנס. לחלופין, אם הוא

נכנס לשם הוא כבר בלא דעת, לא יודע כלום, כי

הוא בטל. לכן קוראים "תכלית הידיעה שלא נדע"

– אתה צריך לדעת את הכל בשביל לא לדעת, זהו

ה"עד דלא ידע" האמתי.

בדיוק אותו דבר נכון לגבי פורים. זהו משהו

פשוט וחשוב ביותר: בשביל ה"עד דלא ידע" של

פורים צריך לדעת הכל – ללמוד המון חסידות,

לדעת הכל – ואז ה"עד דלא ידע" שלך שוה משהו.

"עד דלא ידע" בלי מחשבה הוא הוללות. ווארט

מאד חזק שמצוה לפרסם על הקשר בין שמחה

למחשבה.

(משיעור ליל פורים תשפ"ב)

# אוצר הרמז

**"יש הוי"**

מה הענין שפורים הוא בגימטריא **"יש הוי"** אף שאין שם הוי' במגלה? יש הוי' במגלה, "יבוא המלך והמן היום", רק "ואנכי לא ידעתי", לא כל אחד שם לב לזה. (משיעור י"ז אדר ע"ז)

# אוצר הפתגם

קרוב לשון קירוב – זה נקרא "רזא דקורבנא". ומהו סוד הקירוב? שבשביל קירוב יתר צריך גם ריחוק. אם כל הזמן יש רק קירוב זה לא "רזא". רז הוא תמיד נשיאת הפכים – זהו פשט המלה רז. "רזא דקורבנא" הוא רז הקירוב, ורז הקירוב הוא "אז תשמח בתולה במחול" לפי פירוש הבעש"ט.מ.

(משיעור אור ל-ז' אדר ע"ו)

**תכונת עמלק שמכניס ספק וכפירה. על עמלק נאמר "ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אבד" – קודם הוא מכניס ספק לראש ובכך מקרר את האדם מההתלהבות שלו בעבודת השי"ת, "אשר קרן בדרך", היינו שמביא את האדם להיות "כופר [לשון כפור, קור] במקצת", ולבסוף מביא את האדם לידי כפירה גמורה ר"ל, "ואחריתו עדי אבד", היינו "כופר הכל".**

(משיעור מוצאי יום כיפור תשפ"ב)

פסוק שפוחת את הדמות של מרדכי במגלה – "איש יהודי היה בשושן הבירה ושמו מרדכי בן יאיר בן שמעי בן קיש איש ימיני". למה הוא נקרא "איש יהודי"? הוא לא מיהודה, הוא משבט בנימין, "איש ימיני". "מיהו יהודי? זה הכופר בעבודה זרה". זהו מקור הביטוי "מיהו יהודי" בחז"ל. "ומרדכי לא יכרע ולא ישתחוה", "לא קם וזע", לא מתפעל מהמן.

(משיעור ליל פורים תשפ"ב)